

میزان مشارکت شهروندان در امور شهری (مطالعه موردی: شهر گنبد)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۰۷/۲۵

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۹۵/۰۱/۳۰

اکبر شربتی* (دانشجوی دکتری و مدرس گروه جغرافیای دانشگاه پیام نور)

چکیده

مشارکت مردم در روند تصمیم‌گیری شهری یکی از عناصر اصلی توسعه همه جانبه شهری بوده و افزایش مشارکت مردم در امور شهری می‌تواند در ایجاد تعادل شهری نقش ارزنده‌ای را ایفا نماید. هدف از این پژوهش بررسی و تحلیل میزان مشارکت شهروندان شهر گنبد در مدیریت امور شهری و همچنین شناسایی مزایا و موانع و ارائه راهکارهایی در جهت جلب مشارکت شهروندان در بهبود مدیریت شهر است. این پژوهش از نظر ماهیت و هدف کاربردی است و روش تحقیق آن توصیفی - تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق کلیه سرپرستان خانوار شهر گنبد می‌باشد که با بهره‌گیری از فرمول کوکران و با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، تعداد ۳۲۰ نمونه انتخاب و اطلاعات توسط پرسشنامه محقق ساخته، جمع‌آوری شده است و از نرم افزار SPSS جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده گردید. آلفای کرون باخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه ۰/۸۷۳ به دست آمد که نشان‌دهنده قابلیت بالایی از اعتماد و اطمینان ابزار مورد تحقیق است. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان می‌دهد که رابطه معناداری در سطح ۹۹ درصد بین متغیرهای مستقل شامل: رضایت شهروندان از خدمات شهری، اعتماد شهروندان نسبت به مدیران شهری، آگاهی شهروندان از برنامه‌های مدیریت شهر و تعلق اجتماعی شهروندان با متغیر وابسته (مشارکت شهروندان در امور مدیریت شهری) وجود دارد. نتایج آزمون آماری تفاوت میانگین‌ها و تحلیل واریانس نشان داد که بین متغیرهایی مانند جنسیت، سن، تحصیلات، پایگاه اقتصادی - اجتماعی با میزان مشارکت شهروندان تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین بر اساس آزمون تحلیل واریانس رابطه معناداری بین وضعیت سکونت شهروندان با میزان مشارکت آنان وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: شهر، شهروندان، مشارکت، مدیریت شهری، گنبد

* نویسنده رابط: akbar.sharbati@yahoo.com

مقدمه

رشد شتابان شهرنشینی و شهرگرایی به ویژه در کشورهای در حال توسعه، اداره امور شهرها را با مشکلات جدی روبرو ساخته است. مسائل اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و فرهنگی در شهرها، بر پیچیدگی موضوع افزوده است به همین سبب و با توجه به شرایط فوق در شهرهای جهان سومی و به طور خاص در کلان شهرها مشکلات عمده ای چون مهاجرت روستائیان به شهر، ترافیک، آلودگی هوا، مسکن، آب و فاضلاب، کمبود سرانه ها و بسیاری از فاکتورهای دیگر، بر معضلات اداره شهرها افزوده است. شیوه های مناسب مدیریت شهری می تواند ضمن اداره امور شهرها به تدریج از حجم مشکلات کم نموده و شرایط بهتری را برای یک زندگی شهری فراهم نمایند (علی زاده و دیگران، ۱۳۹۲:۶۲). توجه به نقش مشارکت های خودجوش مردمی در راستای مدیریت محلی را تنها نباید خاص کلان شهرهای عصر حاضر دانست بلکه شهرهای باشکوه باستان نیز برای رونق خویش چاره ای جز تمسک به مردمان خویش نداشتند (شاه مرادی و دیگران، ۱۳۹۱:۶۰). مشارکت مردم در روند تصمیم گیری شهری یکی از عناصر اصلی توسعه ی همه جانبه شهری بوده و افزایش مشارکت مردم در امور شهری می تواند در ایجاد تعادل شهری نقش ارزنده ای را ایفا نماید. از طرفی در دنیای اجتماعی و پیچیده ی شهری، بدون همکاری و مشارکت های مردمی، نمی توان به توسعه ی شهری مطلوب دست یافت؛ در واقع مشارکت شهروندان، موتور محرکه ی مدیریت شهری است (مرادی، ۱۳۹۳، ۱۸۱). مشارکت اشخاص را بر می انگیزد تا در کوشش های گروه خود مسئولیت پذیر باشند. در واقع مشارکت هنگامی تحقق می یابد که بی تفاوتی و بی مسئولیتی جای خود را به احساس وابستگی، هم سرنوشتی و مسئولیت بدهد (شمس پویا و توکلی نیا، ۱۳۹۴:۱۴۲). از مهم ترین آثار مشارکت در فرآیند برنامه ریزی و مدیریت می توان به ایجاد علاقه و اعتماد در مردم برای توسعه و پیشرفت، تقویت همبستگی اجتماعی و روحیه همکاری و همدلی، استفاده بهینه از منابع و امکانات عمومی و خصوصی و کاهش تمرکزگرایی اشاره کرد (مهدی زاده و دیگران، ۱۳۸۵:۳۱۶). بررسی کشورهاییی که با استفاده از اهرم مشارکت مردمی به مبارزه با مسائل و مشکلات شهری برخاسته اند، حاکی از آن است که مدیریت شهری بیش از اراده ی سیاسی نیازمند مشارکت مردم است (علوی تبار، ۱۳۷۹:۹۳). احساس رضایت شهروندان از

محیط شهر و خدماتی که شهرداری ارائه می دهد، عامل مهمی در جهت ایجاد انگیزه در مردم برای مشارکت در توسعه‌ی شهری و بهبود کیفیت محل سکونت خویش است. علاوه بر این، رضایت شهروندان از عملکرد مدیریت شهری در جهت انجام بهتر وظایف و ارائه‌ی خدمات در سطح شهر می شود (ابراهیم زاده، ۱۳۹۲: ۲). در دهه‌های اخیر موضوع مشارکت مردم در اداره امور شهرها توجه مدیران شهری را برای افزایش کارایی، انسجام و رضایت شهروندان بر انگیزخته است. بر این اساس روش‌های مشارکت مردم در مدیریت شهری هر روز با توجه به نیاز شهرها تغییر می کند. شهری که از زیرساخت‌های ابتدایی یک جامعه مدنی بی بهره باشد با شهری که تمام زیرساخت‌های فضایی - کالبدی آن در مراحل تکاملی به سر می برد، هرکدام به نوع خاصی از مشارکت برای اداره امور شهر نیازمند هستند. بنابراین مدیران شهری باید با توجه به نیاز مردم و ویژگی‌های کالبدی آن شهر اقدام به جذب و ساماندهی مشارکت‌های مردمی نمایند. از آنجایی که بعد مشارکت مردمی در فرآیند مدیریت شهری با مشکل و چالشی جدی روبه‌رو است و عدم شرکت بخش مردمی در امور مربوط به مدیریت شهر و نیز عدم علاقه مردم برای مشارکت در اموری که مربوط به خودشان است، مدیریت شهری را با مشکل بزرگی روبه‌رو می سازد. لذا این تحقیق به دنبال شناسایی آن دسته از عواملی است که باعث مشارکت شهروندان در مدیریت شهری می شود تا با شناخت این عوامل و با تاکید بر روی آن‌ها، بتوانیم از مشارکت شهروندان در امور شهر، استفاده ببریم. هدف اساسی از انجام این پژوهش تحلیل میزان مشارکت شهروندان در مدیریت امور شهری و همچنین شناسایی مزایا و موانع و ارائه راهکارهایی در جهت جلب مشارکت شهروندان در بهبود مدیریت شهر است. اکنون این سوال مطرح است که؛ میزان مشارکت شهروندان در امور مدیریت شهری در شهر گنبد چگونه است؟ عوامل تاثیر گذار بر مشارکت شهروندان در امور شهری کدامند؟ شهروندان شهر گنبد تا چه اندازه از ارائه خدمات شهری توسط مدیران شهری رضایت دارند؟ در نهایت با تغییر متغیرهای؛ همانند جنسیت، تحصیلات، پایگاه‌های اقتصادی و اجتماعی، گروه‌های سنی؛ میزان مشارکت شهروندان در مدیریت شهری چه تفاوتی می کند. با توجه به مشهود بودن فواصل کالبدی - فضایی در مناطق مختلف شهرگنبد، این شهر نیازمند تصمیم‌گیری محلی در خصوص مشارکت مردم در اداره امور شهری است. بنابراین، یافته‌های پژوهش حاضر می تواند

مدیران شهری را در بالا بردن مشارکت شهروندان و افزایش مشارکت مردمی یاری رساند.

مفاهیم، دیدگاه‌ها و مبانی نظری تحقیق

شهرها به عنوان سکونتگاه انسانی، از بدو پیدایش همواره منبع و منشأ توسعه جوامع بشری بوده‌اند و همانند همه پدیده‌های دیگر با زایش و رشد خویش، همواره مسائل و مشکلات همزاد و همراه نیز داشته‌اند. رابطه شهروند با شهر، بخشی از روابط اجتماعی، خدماتی، فرهنگی، اقتصادی و ... وی با جامعه اطراف اوست. شهروند قبل از هر چیز به دنبال این روابط به نفع خود است؛ لذا می‌توان با فعال کردن اوبرای تسهیل این منافع، حل بخشی از مسائل ظاهراً لاینحل را از طریق خود وی حل کرد (رجبی و حصاری نژاد، ۱۳۹۲: ۱۱۲). در چند دهه اخیر شهرنشینی یا به عبارتی بهتر فرا شهرنشینی در کشورهای جهان سوم منجر به ظهور کلان شهرهای زیادی در این کشور شده است که این شهرهای میلیونی مسایل و تبعات منفی متعددی را به همراه خود داشته‌اند. بی شک حل مسایل و مشکلات این شهرها تنها در سایه مشارکت آگاهانه شهروندان در اداره امور شهرها میسر خواهد بود (قنبری، ۱۳۹۱: ۴۸). بیرو مشارکت را سهمی در چیزی یافتن و از آن سود بردن یا در گروهی شرکت جستن و با آن همکاری داشتن تعریف کرده است (نیازی و غفاری، ۱۳۸۶: ۱۲). گائوری، مشارکت را فرآیندی عمومی، یکپارچه، چندگانه، چند بعدی و چند فرهنگی می‌داند که هدف آن کشاندن مردم به ایفای نقش در همه‌ی مراحل توسعه است (از کیا و غفاری، ۱۳۸۰: ۱۳). گرفت و بیراسفورد تحولاتی چون ظهور جنبش‌های اجتماعی جدید، تامل و بازنگری در مورد نیاز انسان، ظهور مجدد ایده شهروندی و پست مدرن را موجب توجه به ایده مشارکت دانسته‌اند (فریدون، ۱۳۸۳: ۱۱۱). مفهوم مشارکت دربرگیرنده این موضوع اساسی است که افراد در کل جامعه با تأثیرگذاری مستقیم و غیر مستقیم در امور شهری و سایر موضوعات مرتبط از منافع آن بهره می‌گیرند (خواجه شاهکوهی و دیگران، ۱۳۹۳: ۶). مشارکت عمومی فرآیندی موثر است که از طریق آن، مردم یا گروه‌های سازمان یافته می‌توانند به تبادل اطلاعات، بیان عقیده و ارائه نظر بپردازند و از توانایی لازم برای تصمیم‌سازی برخوردار شوند

(فینگر^۱، ۲۰۰۲: ۱۰۱). شهروندان با مشارکت در امور شهری به شبکه ای از روابطی وصل می گردند که در آینده می تواند نقش حمایتی را برای آنان بازی نماید (ساندرز^۲ و دیگران، ۲۰۰۳: ۱۶۷). مشارکت جویی یکی از نیازمندی های روحی روانی و منشاء احترام به انسان است. مشارکت در زندگی جمعی حقی طبیعی قلمداد شده و در دهه های اخیر در مدیریت شهری مورد تاکید قرار گرفته است (موسایی و رضوی الهاشم، ۱۳۸۹: ۱۲۴). مشارکت فرایندی است مبتنی بر پذیرش اصل برابری مردم که هدف از آن همفکری، همکاری و تشریک مساعی افراد در جهت بهبود کمیت و کیفیت زندگی در تمام زمینه های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است (زاهد زاهدانی وزهری بیگدلی، ۱۳۹۱: ۹۶). مشارکت شهری را می توان به معنای شرکت و حضور جدی، فعال، آگاهانه، ارادی و سازمان یافته و موثر یگان های سازنده جامعه شهری یعنی افراد، خانوار ها، گروه ها، نهادها، سازمان ها و بخش های عمومی شهری در فعالیت های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی زندگی شهری برای نیل به اهداف جمعی جامعه شهری دانست (کلانتری و دیگران، ۱۳۸۸: ۴). مشارکت توانمندسازی شهروندان در جهت پیشبرد امور شهری با تکیه بر خویشتن، به کمک مدیران شهری، در راستای بهبود کیفیت محیط شهر و کیفیت زندگی شهروندان، می باشد (خواجه شاهکوهی و دیگران، ۱۳۹۳: ۷۶). مشارکت، وسیله ای برای دستیابی به اهداف توسعه انسانی و یک ارزش مستقل در توسعه جوامع شهری به حساب می آید (رجبی، ۱۰۲: ۱۳۹۰). مردم با مشارکت یاد می گیرند که نه به صورت افراد مجزا، بلکه در قالب گروه های اجتماعی کار کنند و قدرت بالقوه خود را در سطوح گوناگون به منصف ظهور برسانند (صیدائی و دهقانی، ۱۳۸۹: ۳۹). مشارکت استفاده مناسب از مشاوره مردم است که میزان قابل توجهی موجب واقع گرایی در تدوین اهداف و قابلیت های اجرایی طرح ها و اتکاء طرح بر داده های موثق و دقیق می شود و تضمین کننده موفقیت طرح می گردد (مشکینی و همکاران، ۱۳۹۱: ۸۴). اگر شهروندان، مشارکت در شهر را به منزله مشارکت در سرنوشت خویش بدانند، در این صورت، شهروندان در قالب گروه های کاری به شکل گیری و تقویت خصایصی، نظیر خود رهبری، خود مسئولیت ورزی مبادرت ورزیده، زمینه را برای تغییر و تحول در جهت تلطیف و پویایی شهری آماده خواهند

1- finger

2-Saunders et al

ساخت (تقوایی و دیگران، ۱۳۸۹: ۲۱). ضرورت شناخت مقوله مشارکت بدان جهت دارای اهمیت است که اولاً یکی از مبانی اساسی و اصولی دموکراسی در دنیای امروز می باشد و ثانیاً مدیران شهری زمینه ساز فرهنگ مشارکت برای رسیدن به آرمان های جامعه دموکراتیک بر اساس ادبیات امروز می باشند (وظیفه دوست، ۱۳۸۸: ۱۹۵).

پیشینه تحقیق

تقوایی و دیگران (۱۳۸۹) در پژوهشی به تحلیل عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در مدیریت شهری در منطقه ۴ شهر تبریز پرداختند و به این نتیجه رسیدند که هرچه میزان رضایتمندی افراد از خدمات رسانی مدیران شهری بیشتر باشد به همان میزان تمایل به مشارکت افزایش می یابد. همچنین احساس مالکیت و وضعیت اقتصادی و اجتماعی در افزایش مشارکت مردم تعیین کننده است. نوابخش ونعیمی (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان «تبیین عوامل اجتماعی موثر بر جلب مشارکت شهروندان در تفکیک و جمع آوری زباله های خانگی در منطقه ۱۳ شهرداری تهران» اذعان داشته اند که بین جنس، سطح تحصیلات، وضعیت فعالیت، نحوه آموزش، رضایت از خدمات شهری، اعتماد اجتماعی، احساس تعلق اجتماعی، احساس فایده مندی و باور به سودمندی و میزان مشارکت شهروندان با ۹۹ درصد اطمینان رابطه معناداری وجود دارد. هاشمیان و دیگران (۱۳۹۲) در بررسی عوامل موثر بر میزان مشارکت شهروندان در اداره امور شهر مشهد به این نتیجه دست یافته اند که بین متغیرهای احساس بی قدرتی، میزان آگاهی نسبت به مشارکت در امور شهری، سن، اعتماد اجتماعی، عضویت انجمنی، پایگاه اقتصادی - اجتماعی و رضایت از عملکرد شهرداری و مشارکت رابطه معنی داری وجود دارد. قنبری (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی تطبیقی تاثیر فضای شهری بر میزان مشارکت شهروندان در محلات شهر تبریز پرداخته است که نتایج نشان داد که میزان مشارکت شهروندان در اداره امور شهری تحت تاثیر عواملی مانند جنس، نوع مالکیت، منطقه سکونت، تحصیلات و احساس تعلق قرار دارد. این عوامل، احساس تعلق و تحصیلات مهمترین عوامل اثرگذار بر مشارکت شهروندان محسوب می شود. یغفوری و دیگران (۱۳۹۳) در مطالعه ای با عنوان بررسی ظرفیت و قابلیت های مشارکت شهروندان در امور شهری در شهر فسا نشان دادند که شهروندان فسایی دارای ظرفیت مشارکت پذیری متوسط به بالا هستند و در بین شاخص های

مشخص کننده‌ی ظرفیت مشارکت شهروندان، فقط در شاخص های اوقات فراغت، اعتماد اجتماعی و تصور از خویشتن رتبه‌ی متوسط و در بقیه‌ی شاخص ها رتبه بیش از حد متوسط کسب کرده اند. خواجه شاهکوهی و دیگران (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی میزان مشارکت شهروندان حاشیه شهرهای میانی در مدیریت شهری در شهر بابل»، به این نتیجه رسیدند: که رابطه معناداری در سطح ۹۹ درصد بین متغیرهای مستقل شامل؛ رضایت شهروندان از خدمات شهری، اعتماد شهروندان نسبت به مدیران شهری، آگاهی شهروندان از برنامه های مدیریت شهر و تعلق اجتماعی شهروندان با متغیر وایسته (مشارکت شهروندان در امور مدیریت شهری) وجود دارد. انصاری و تاج الدین (۱۳۹۳) در مطالعه خود با عنوان «بررسی عوامل اجتماعی موثر بر میزان مشارکت شهروندان در اموری شهری در منطقه‌ی ۱۳ شهر اصفهان» اذعان نموده اند که بین متغیرهای مستقل (اعتماد نهادی، رضایت اجتماعی، امنیت اجتماعی و مدت زمان سکونت) با مشارکت رابطه‌ی معناداری است. خواجه شاهکوهی و دیگران (۱۳۹۴) در مقاله خود به این نتیجه رسیدند که متغیرهای پایگاه اقتصادی - اجتماعی، نوع شغل، سطح تحصیلات، جنسیت، نوع مالکیت میزان مشارکت شهروندان را تحت تاثیر قرار می دهد. اسمیت^۱ (۲۰۰۶) در تحقیق خود به این نتیجه رسیده که اعتماد نهادی و رضایتمندی شهروندان از مدیریت شهری برای جلب مشارکت آن ها در امور مختلف الزامی است. اسلیتر^۲ (۲۰۰۸) در تحقیقی مشارکت و همکاری شهروندان در امور مربوط به خود را به مثابه یکی از ارکان مردم سالاری دانسته است. مونتالوو^۳ (۲۰۰۹) در تحقیق خود تاکید نمود که پایگاه اقتصادی و اجتماعی، اعتماد اجتماعی، نوع مالکیت منزل و میزان آگاهی از مهم ترین متغیرهای تاثیر گذار بر مشارکت شهروندان می باشد. سانل^۴ (۲۰۱۱) در تحقیق خود نشان می دهد که برای ترغیب افراد به مشارکت مدنی و اجتماعی تنها وجود اعتماد درون گروهی کافی نیست و باید اعتماد تعمیم یافته در بطن جامعه افزایش یابد، که در نهایت موجب مشارکت مدنی در مسیر توسعه شهری می شود.

¹ -smith

² -sleeter

³ -montalov

⁴ -sanel

قلمرو تحقیق

شهر گنبد در ۵۵ درجه و ۱۰ دقیقه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۱۵ دقیقه عرض شمالی در بخش شرقی استان گلستان واقع شده است. این شهر از شمال به جمهوری ترکمنستان، از جنوب به شهر نگین شهر، از شرق به شهرستان مینودشت از غرب به شهرستان آق قلا و علی آباد محدود می شود. در سال ۱۳۹۳ از کل جمعیت ۱۸۷۱۸۴ نفر شهر گنبد، تعداد ۹۳۷۱۵ نفر مرد (۵۰/۱ درصد) و تعداد ۹۳۴۶۹ نفر زن (۴۹/۹ درصد) بوده اند (مرکز بهداشت شهرستان گنبد، ۱۳۹۴: ۱۴). شهر گنبد دومین شهر بزرگ استان گلستان پس از گرگان مرکز استان است و به خاطر دارا بودن یکی از بلندترین برج های آجری دنیا، با همین نام معروف است. مردم شهر گنبد به لهجه ترکمنی و فارسی تکلم می کنند و لهجه های سیستانی و ترکی نیز در این شهر رایج است (معاونت برنامه ریزی، ۱۳۹۱: ۸). ۴۰ درصد جمعیت شهر گنبد را اهل سنت که اغلب از قومیت ترکمن و قریب به ۶۰ درصد جمعیت شهر را شیعه مذهب تشکیل می دهند که از اقوام ترک، شاهرودی، سیستانی و خراسانی می باشند. در یک کلام می توان گفت شهر گنبد مینیاتوری کوچک از ایران اسلامی است.

فرضیه ها

- بین رضایت شهروندان از خدمات شهری با مشارکت در امور شهر رابطه معنا داری وجود دارد.
- بین اعتماد شهروندان نسبت به مدیران شهری با مشارکت در امور شهر رابطه معنا داری وجود دارد.
- بین آگاهی شهروندان از برنامه های شهری با مشارکت در امور شهر رابطه معنا داری وجود دارد.
- بین احساس تعلق اجتماعی شهروندان و مشارکت در امور شهر رابطه معنا داری وجود دارد.
- بین متغیرهای جنس، سن، میزان تحصیلات، پایگاه اقتصادی - اجتماعی، وضع سکونت و میزان مشارکت شهروندان در امور شهر تفاوت معنا داری وجود دارد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر ماهیت و هدف، کاربردی و روش تحقیق آن، توصیفی - تحلیلی می باشد. در این راستا با هدف مطالعه و تحلیل مشارکت شهروندان در اداره‌ی امور شهری در شهر گنبد، به مرور مبانی نظری مرتبط با موضوع، از روش کتابخانه‌ای و برای کسب داده‌های موردنیاز، به شیوه‌ی پیمایش میدانی که ابزار سنجش آن پرسشنامه محقق ساخته پنج گزینه‌ای طیف لیکرت است، بهره گرفته شده است. جامعه آماری در این پژوهش کلیه سرپرستان خانوار در شهر گنبد است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۲۰ نفر تعیین شد و نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب و پرسشنامه‌ها در بین آن‌ها توزیع شد. به منظور تعیین قابلیت اعتماد یا پایایی ابزار اندازه‌گیری تحقیق (پرسشنامه)، آزمون مقدماتی بر روی ۳۰ نفر انجام گرفت. آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه ۰/۸۷۳ به دست آمد که نشان دهنده قابلیت بالایی از اعتماد و اطمینان ابزار مورد تحقیق است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS استفاده شده است. نتایج در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش آمار توصیفی از جداول توزیع فراوانی و همچنین شاخص‌های مرکزی مانند میانگین استفاده شده و در بخش آمار استنباطی متناسب با نوع فرضیات و سطح سنجش متغیرها از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی اسپیرمن و کندال، آزمون کای اسکوئر، آزمون تفاوت میانگین و آزمون تحلیل واریانس استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

از کل حجم نمونه ۵۹/۷ درصد را مردان و ۴۰/۳ درصد را زنان تشکیل می دهند. به لحاظ میزان تحصیلات ۵۸/۴ درصد پاسخگویان دارای تحصیلات کارشناسی و بالاتر، ۱۸/۲ درصد دارای تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم، ۲۳/۴ درصد دارای تحصیلات زیر دیپلم بوده اند. بیشترین فراوانی سنی مربوط به گروه سنی ۵۰-۴۰ سال معادل ۲۹/۱ درصد و کمترین فراوانی سنی مربوط به گروه سنی بیشتر از ۷۲ سال معادل ۵/۶ درصد می باشد. ۵۴/۷ درصد پاسخگویان دارای مسکن شخصی، ۳۷/۵ درصد پاسخگویان دارای مسکن اجاره‌ای و ۷/۸ درصد پاسخگویان دارای

مسکن غیر از شخصی و اجاره ای بوده اند. همچنین بیشتر پاسخگویان شغل خود را کارمند (۳۵/۶ درصد) و آزاد (۳۲/۸ درصد) اظهار کرده اند.

بررسی مشارکت شهروندان در مدیریت شهری

برای بررسی مشارکت شهروندان در مدیریت شهری از ۱۲ گویه استفاده شده که بر مبنای طیف ۵ مقیاسی است. همانطور که در جدول ۱ مشاهده می شود، بیشترین میانگین نظرات پاسخگویان مربوط به گویه مشارکت در تفکیک و جمع آوری زباله با میانگین ۴/۳ که در رتبه اول، سپس گویه مشارکت در تصمیم گیری های محلی با میانگین ۴/۲ در رتبه دوم و مشارکت در برگزاری مراسم با میانگین ۴/۱ در رتبه سوم قرار دارد. بنابراین، بیشترین میزان مشارکت شهروندان از میان گویه های بررسی شده در زمینه مدیریت امور شهری، مشارکت در تفکیک و جمع آوری زباله، مشارکت در تصمیم گیری های محلی و مشارکت در برگزاری مراسم است و در این سه گویه شهروندان تمایل بیشتری برای مشارکت نشان می دهند. لازم به ذکر است کمترین میانگین نظرات پاسخگویان مربوط به گویه های مشارکت در بهسازی محلات شهری با میانگین ۲/۸ و گویه سرمایه گذاری و مشارکت در طرح های اجرایی با میانگین ۲/۵ بوده است.

جدول ۱: توزیع درصد فراوانی و میانگین مشارکت شهروندان در مدیریت امور شهری

میانگین	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	گویه
۳/۶	۱۱/۳	۱۸/۳	۳۰/۸	۲۳/۸	۱۵/۸	پرداخت عوارض (مالیات)
۳/۲	۱۰/۵	۱۳	۳۷/۵	۳۴/۸	۴/۲	رعایت قوانین در زمینه ساخت و سازها
۳/۹	۱۱	۲۲/۵	۳۵/۱	۲۸/۲	۳/۲	مشارکت در حفظ پارک ها
۳/۸	۷/۶	۲۴/۴	۲۶/۵	۱۷/۲	۲۴/۳	ارائه پیشنهادهای و نظرها به مدیران شهری
۳/۷	۸/۸	۱۶/۸	۲۳/۲	۱۶/۹	۳۴/۳	اطلاع رسانی مشکلات به مدیران شهری
۴/۲	۲۷/۶	۳۲/۷	۱۹	۱۱/۵	۹/۲	مشارکت در تصمیم گیریهای محلی

۳/۴	۱۲/۴	۱۳/۱	۱۸/۵	۳۹/۷	۱۶/۳	مشارکت در حل مشکلات شهری
۴/۳	۲۹/۶	۳۴/۱	۲۰/۲	۱۰	۶/۱	مشارکت در تفکیک و جمع آوری زباله
۲/۸	۱۲	۹/۵	۱۷/۶	۲۴/۳	۳۶/۶	مشارکت در بهسازی محلات شهری
۳/۹	۲۳/۴	۲۵/۷	۲۰/۵	۱۶/۴	۱۴	مشارکت در اداره امور محله
۴/۱	۱۴/۹	۳۵/۶	۲۲/۳	۱۳	۱۴/۲	مشارکت در برگزاری مراسم
۲/۵	۶/۴	۴/۷	۱۶/۸	۴۸/۴	۲۳/۷	سرمایه گذاری و مشارکت در طرح های اجرایی

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴

آزمون فرضیه ها

در جدول شماره ۲ نتایج حاصل از آزمون فرضیه های ۱، ۲ و ۳ تحقیق نشان داده شده است.

فرضیه ۱: نتایج آزمون آماری کندال جهت تعیین رابطه بین دو متغیر "رضایت از خدمات شهری" با "مشارکت شهروندان در امور شهر" تفاوت معناداری تا سطح ۹۹٪ را نشان می دهد این رابطه معنی داری، نشان از این دارد که در صورتی که شهروندان از خدمات ارائه شده توسط مدیران شهری رضایت داشته باشند، به همان میزان به مشارکت در امور شهر می پردازند.

فرضیه ۲: جهت تعیین رابطه بین دو متغیر "اعتماد شهروندان نسبت به مدیران شهری" با مشارکت آنان در امور شهر از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است که نتیجه این آماره در سطح ۹۹٪ معنادار است. به عبارتی، افزایش اعتماد شهروندان به مدیران شهری با افزایش مشارکت در امور شهر همراه خواهد بود.

فرضیه ۳: برای تحلیل همبستگی بین دو متغیر "آگاهی شهروندان از برنامه های شهری" با مشارکت آنان در امور شهر، از ضریب اسپیرمن استفاده شده است که نتایج بیانگر وجود رابطه معنادار تا سطح ۹۹٪ بین این متغیرها می باشد. به عبارتی، افزایش آگاهی شهروندان از برنامه های شهری با افزایش مشارکت در امور مدیریت شهر همراه خواهد بود.

جدول ۲ رابطه بین رضایت شهروندان از خدمات شهری، اعتماد شهروندان، آگاهی شهروندان از برنامه های شهری با مشارکت

نتیجه آزمون	سطح معنی داری	ضریب همبستگی	آزمون	متغیر وابسته	متغیر مستقل
تایید	۰/۰۰۰	۰/۲۹۵	کندال	مشارکت شهروندان	رضایت از خدمات شهری
تایید	۰/۰۰۰	۰/۴۵۶	اسپیرمن	مشارکت شهروندان	اعتماد به مدیران شهری
تایید	۰/۰۰۰	۰/۵۱۲	اسپیرمن	مشارکت شهروندان	آگاهی از برنامه های شهری

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴؛ معناداری در سطح ۹۹٪.

فرضیه ۴: بین احساس تعلق اجتماعی شهروندان و مشارکت در امور شهر رابطه معنی داری وجود دارد.

تحلیل آماری کای اسکوئر در ارتباط با احساس تعلق اجتماعی و میزان مشارکت شهروندان با مقدار آزمون ۲۷/۵ و درجه آزادی ۴، سطح معنی داری ۰/۰۰۰ بدست آمده که می توان استنباط کرد که بین احساس تعلق اجتماعی و میزان مشارکت شهروندان در امور مربوط به شهر در سطح ۹۹ درصد رابطه معنی داری مشاهده می گردد.

جدول ۳: رابطه بین تعلق اجتماعی شهروندان با مشارکت در امور شهر با استفاده از آزمون کای اسکوئر

سطح معنی داری sig	درجه آزادی df	آماره chi- square	ارتباط بین احساس تعلق اجتماعی شهروندان و مشارکت در امور شهر
۰/۰۰۰	۴	۲۷/۵	

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴؛ معناداری در سطح ۹۹٪.

فرضیه ۵: بین جنس و میزان مشارکت شهروندان در امور شهر تفاوت معنی داری وجود دارد.

بر اساس نتایج بدست آمده، میزان مشارکت پاسخگویان به تفکیک جنسیت آنان متفاوت است. عبارت دقیق تر، جنس پاسخگویان بر روی مشارکت آنان تاثیرگذار

بوده است. براساس آمار جدول ۴ میانگین مشارکت در بین مردان ۳۱/۴۵ و در بین زنان ۲۸/۱۹ است و این نشانگر آن است که میزان مشارکت نزد زنان نسبت به مردان به طور معناداری کمتر است. با سطح اطمینان ۹۹٪، سطح معناداری بایستی کمتر از ۰/۰۵ باشد که در جدول ذیل سطح معناداری ۰/۰۴ می باشد و لذا تفاوت معناداری بین دو گروه وجود دارد.

جدول ۴: آزمون تفاوت میانگین ها بین مشارکت شهروندان و جنسیت

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	t	سطح معناداری
مرد	۱۹۱	۳۱/۴۵	۸/۵۴	-۱/۹۹	۰/۰۴
زن	۱۲۹	۲۸/۱۹	۸/۷۹		

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴

فرضیه ۶: بین سن و میزان مشارکت شهروندان در امور شهر تفاوت معنی داری وجود.

جدول شماره ۵ نشان می دهد که پاسخگویان با سن بیش از ۷۲ سال با میانگین ۴۰/۹۶، پاسخگویان با سن ۶۱-۵۱ سال با میانگین ۴۰/۸۷ و پاسخگویان با سن ۴۰-۵۰ سال با میانگین ۴۰/۴۶ از بیشترین مشارکت اجتماعی در امور شهر برخوردار هستند. همچنین گروه سنی ۳۹-۲۹ سال با میانگین ۳۹/۷۱ و گروه سنی ۱۸-۲۸ سال با میانگین ۳۸/۵۶ از مشارکت کمتری در امور شهری برخوردار هستند. براساس آزمون f با مقدار ۱/۷۴۵ و سطح اطمینان ۹۵ درصد (Sig= ۰/۰۰۰)، فرضیه فوق معنادار است.

جدول ۵ آزمون معناداری تفاوت مشارکت شهروندان براساس سن (تحلیل آماری واریانس)

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	F	df	sig
۱۸-۲۸	۳۴	۳۸/۵۶	۴/۸۴۴	۱/۷۴۵	۴	۰/۰۰۰
۲۹-۳۹	۶۰	۳۹/۷۱	۴/۷۶۵			
۴۰-۵۰	۹۳	۴۰/۴۶	۵/۵۷۶			
۵۱-۶۱	۸۲	۴۰/۸۷	۵/۳۴۲			
۶۱-۷۲	۳۳	۴۰/۹۱	۵/۳۶۵			
+۷۲	۱۸	۴۰/۹۶	۵/۶۳۹			

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴

فرضیه ۷: بین میزان تحصیلات و میزان مشارکت شهروندان در امور شهر تفاوت معنی داری وجود.

جدول شماره ۶ نشان می دهد که پاسخگویان با تحصیلات بالاتر از کارشناسی با میانگین ۳۳/۶۱۲، پاسخگویان با تحصیلات کارشناسی با میانگین ۲۹/۹۶۲ و پاسخگویان با تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم با میانگین ۲۷/۸۸۹ از بیشترین مشارکت اجتماعی در امور شهر برخوردار هستند. همچنین پاسخگویان با تحصیلات کمتر از دیپلم با میانگین ۲۶/۶۹۸، پاسخگویان با سواد کم با میانگین ۲۵/۶۷۰ از مشارکت کمتری در امور شهری برخوردار هستند. براساس آزمون f با مقدار ۱/۷۱۲ و سطح اطمینان ۹۵ درصد ($\text{sig} = 0/000$)، فرضیه فوق معنادار است. بنابراین میزان مشارکت پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات آنان متفاوت است و پاسخگویان دارای تحصیلات بالاتر نسبت به پاسخگویان دارای تحصیلات پایین تر از مشارکت اجتماعی بیشتری در امور شهر برخوردار هستند.

جدول ۶: آزمون معناداری تفاوت مشارکت شهروندان براساس میزان تحصیلات
(تحلیل آماری واریانس)

متغیر	فراوانی	میانگین	F	df	sig
کم سواد	۳۴	۲۵/۶۷۰	۱/۷۱۲	۵	۰/۰۰۰
زیر دیپلم	۴۱	۲۶/۶۹۸			
دیپلم و فوق دیپلم	۵۸	۲۷/۸۸۹			
کارشناسی	۱۰۱	۲۹/۹۶۲			
بالا تراز کارشناسی	۸۶	۳۳/۶۱۲			

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴

فرضیه ۸: بین وضعیت سکونت شهروندان و میزان مشارکت آنان تفاوت معناداری وجود دارد.

متغیر وضعیت سکونت پاسخگویان در سطح ترتیبی و متغیر میزان مشارکت شهروندان در سطح فاصله ای سنجیده شده است؛ بنابراین از تکنیک آماری تحلیل واریانس برای آزمون این فرضیه استفاده شده است. جدول شماره ۷ میانگین نمرات نشان دهنده ی این مطلب است که پاسخگویان بهره مند از مالکیت شخصی با میانگین ۳۸/۹۳ از لحاظ مشارکت اجتماعی در سطح بالاتری هستند و افراد ساکن در منازل اجاره ای با میانگین ۳۶/۴۲ و پاسخگویان با وضعیت سکونت سایر (غیر ملکی و اجاره ای و...) با میانگین ۳۵/۵۶ رتبه های دوم و سوم را به خود اختصاص دادند. با این حال بر اساس آزمون F با مقدار ۱/۸۶۳ و سطح اطمینان ۰/۹۵ (sig=۰/۱۳۹) فرضیه ی فوق معنادار نیست؛ بنابراین بین وضعیت سکونت از لحاظ مشارکت تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۷: آزمون معناداری تفاوت مشارکت شهروندان براساس وضعیت سکونت
(تحلیل واریانس)

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	F	df	sig
ملکی	۱۷۵	۳۸/۹۳	۵/۶۷	۱/۸۶۳	۳	۰/۱۳۹
اجاره ای	۱۲۰	۳۶/۴۲	۴/۸۲۴			
سایر	۲۵	۳۵/۵۶	۴/۹۳۲			

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴

فرضیه ۹: بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی شهروندان و میزان مشارکت آنان تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۸ نتایج آزمون تفاوت معناداری پایگاه اجتماعی - اقتصادی مختلف از لحاظ مشارکت شهروندان را نشان می دهد. میانگین نمرات نشان دهنده ی این مطلب است که پاسخگویانی که از پایگاه اقتصادی - اجتماعی بالاتری برخوردارند با میانگین ۳۸/۹۶ از لحاظ مشارکت در سطح بالاتری هستند. پاسخگویان دارای پایگاه اقتصادی - اجتماعی متوسط با میانگین ۳۸/۶۳ و پاسخگویان دارای پایگاه اقتصادی - اجتماعی پایین با میانگین ۳۷/۵۹ از لحاظ مشارکت در امور شهری در سطح پایین تری هستند و رتبه های دوم و سوم را به خود اختصاص دادند. با این حال بر اساس آزمون F با مقدار ۱/۶۳۱ و سطح اطمینان ۰/۹۵ (sig= ۰/۰۰۰) فرضیه ی فوق معنادار است؛ بنابراین بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی از لحاظ مشارکت تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۸ آزمون معناداری تفاوت پایگاه اجتماعی - اقتصادی شهروندان و مشارکت (تحلیل آماری واریانس)

متغیر	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	F	df	sig
بالا	۷۵	۳۸/۹۶	۵/۵۶۲	۱/۶۳۱	۴	۰/۰۰۰
متوسط	۱۴۶	۳۸/۶۳	۵/۱۴۲			
پایین	۹۹	۳۷/۵۹	۵/۰۳۱			

مأخذ: یافته های تحقیق، ۱۳۹۴

نتیجه گیری

این تحقیق که با هدف مطالعه و تحلیل میزان مشارکت شهروندان در اداره امور شهری و همچنین شناسایی مزایا و موانع و ارائه راهکارهایی در جهت جلب مشارکت شهروندان در بهبود مدیریت شهر در شهر گنبد صورت گرفته است، تعداد ۳۲۰ نفر از سرپرستان خانوار را به عنوان نمونه انتخاب و مورد مطالعه قرار داده است. نتایج تحقیق حاضر که از میان ۱۲ گویه، به بررسی زمینه میزان مشارکت شهروندان

دراداره امور شهری پرداخته است، نشان می دهد که مشارکت در تفکیک و جمع آوری زباله با میانگین ۴/۳، مشارکت در تصمیم گیری های محلی با میانگین ۴/۲، مشارکت در برگزاری مراسم با میانگین ۴/۱، حفظ پارک ها و مشارکت در امور محله با میانگین ۳/۹ بیشترین میزان مشارکت و مشارکت در بهسازی محلات شهری با میانگین ۲/۸ و سرمایه گذاری و مشارکت در طرح های اجرایی با میانگین ۲/۵ کمترین میزان مشارکت بوده است. فرضیه میزان رضایت از خدمات شهری که در این تحقیق مورد آزمون قرار گرفت، همانند تحقیقات پیشین، از جمله (شفیعی ۱۳۸۴، اصغرپور ۱۳۸۵، مارشال ۲۰۰۷، عباس زاده ۱۳۸۷، تقوایی و دیگران ۱۳۸۹، نوابخش و نعیمی ۱۳۹۰، خواجه شاهکویی و دیگران ۱۳۹۳) به اثبات رسید؛ و این بدین معناست که اگر شهروندان از خدمات ارائه شده توسط مدیران شهری رضایت داشته باشند، به همان نسبت، میزان مشارکت آن ها در اداره ی شهر نیز افزایش می یابد. فرضیه دوم نیز که رابطه بین دو متغیر اعتماد شهروندان با مشارکت را مورد بررسی قرار داده بود، با ضریب همبستگی ۰.۹۹٪ اثبات شد. بر این اساس، همانگونه در تحقیقات پیشین (اصغرپور ۱۳۸۵، مونتالوو ۱۳۸۷، انصاری و تاج الدین ۱۳۹۳ و بهروان و نوغانی ۱۳۹۳) تایید شده بود، می توان گفت که رابطه معناداری بین اعتماد شهروندان با مشارکت دراداره امور شهری وجود دارد. در بررسی رابطه بین آگاهی شهروندان از برنامه های شهری با مشارکت، نتایج به دست آمده از این تحقیق بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر می باشد؛ به این معنا که افزایش میزان آگاهی شهروندان از برنامه های شهری با افزایش مشارکت شهروندان رابطه غیر قابل انکاری دارد. همسویی نتایج این تحقیق نیز با پژوهش های پیشین (صداقت ۱۳۸۸، هاشمیان ۱۳۹۲ و خواجه شاهکویی و دیگران ۱۳۹۳) آشکار است. فرضیه رابطه بین احساس تعلق اجتماعی و میزان مشارکت شهروندان مورد آزمون قرار گرفت و همان گونه که در تحقیقات پیشین (مصطفی پور ۱۳۸۰، ربانی و دیگران ۱۳۸۷، عباس زاده ۱۳۸۷، خراسانی ۱۳۹۱، خواجه شاهکویی ۱۳۹۳) تایید شده بود در این پژوهش نیز این فرضیه با ضریب همبستگی ۰.۹۹ درصد مورد تایید قرار گرفت و این مسئله بیانگر آن است که اگر شهروندان امکانات و اموال شهر را عین امکانات و اموال خود بدانند و شهر را مانند خانه خود تلقی نمایند، مشارکتی مؤثر در اداره امور شهر خواهند داشت. در بررسی رابطه بین جنسیت و میزان مشارکت، نتایج به دست آمده نشان می دهد که میزان

مشارکت شهروندان به تفکیک جنسیت آنان متفاوت است؛ بطوری که میزان مشارکت مردان بیشتر از زنان است. در تحقیقات پیشین (شفیعی ۱۳۸۴، صداقت ۱۳۸۸، نوابخش ونعیمی ۱۳۹۰، خراسانی ۱۳۹۱، خواجه شاهکویی ۱۳۹۴) نیز این فرضیه تایید شده بود. درباره وجود تفاوت معنادار بین سن و میزان مشارکت شهروندان مشخص شد که شهروندان دارای سن بیشتر نسبت به شهروندان کم سن و سال از مشارکت بیشتری برخوردار هستند. همسویی نتایج این بخش از تحقیق نیز با تحقیقات پیشین (مونتالوو ۲۰۰۸، صداقت ۱۳۸۸، هاشمیان ۱۳۹۲ و بهروان و نوغانی ۱۳۹۲) روشن است. در بررسی رابطه بین میزان تحصیلات و مشارکت شهروندان نتایج به دست آمده از این تحقیق بیانگر وجود رابطه‌ی معنادار بین میزان تحصیلات و مشارکت شهروندان است؛ یعنی مشارکت افراد براساس سطح تحصیلات تأثیر جدی و غیرقابل انکاری در این زمینه دارد. نتایج این بخش از تحقیق نیز با نتایج تحقیقات پیشین (شفیعی ۱۳۸۴، خراسانی ۱۳۹۱، قنبری ۱۳۹۳، خواجه شاهکویی ۱۳۹۴) همسو است. این پژوهش هم چنین رابطه بین پایگاه اجتماعی اقتصادی شهروندان با مشارکت را نیز مورد آزمون قرار داد و همانگونه که در تحقیقات پیشین (مصطفی پور ۱۳۸۰، مارشال ۲۰۰۷ کلی و دنیس ۲۰۰۸، مونتالوو ۲۰۰۸، ربانی و دیگران ۱۳۸۷، عباس زاده ۱۳۸۷ خواجه شاهکویی ۱۳۹۴) تایید شده بود، این فرضیه با سطح اطمینان ۰/۹۵ مورد تایید قرار گرفت این مسئله بیانگر آن است که شهروندان دارای پایگاه اقتصادی-اجتماعی بالاتر از لحاظ مشارکت در سطح بالاتری هستند. درباره رابطه وضعیت سکونت شهروندان و میزان مشارکت مشخص شد که نوع سکونت (مالکیت) در انگیزه‌ی مشارکت خانوارها بی تأثیر است. بدین معنی، که خانوارهایی که دارای مالکیت هستند و آنهایی که مالکیت ندارند، به میزان یکسان برای مشارکت انگیزه دارند. این فرضیه براساس یافته‌های یکی از تحقیقات پیشین (انصاری و تاج الدین، ۱۳۹۳) طرح شده است.

پیشنهادات

- باتوجه به نتایج این تحقیق، شهروندان بزرگسال و مسن بیش از شهروندان کم سن و سال آماده مشارکت هستند، بنابراین پیشنهاد می شود برای جلب مشارکت شهروندان کم سن و سال در امور شهری برنامه ریزی گردد.

- با توجه به نتایج تحقیق، زنان کمتر از مردان، آماده مشارکت هستند، بنابراین پیشنهاد می شود مسئولان و مدیران شهری با تشکیل کمیته ای تخصصی نسبت به آسیب شناسی علل مشارکت کمتر زنان، اقدام و راهکارهایی عملی برای مشارکت بیشتر زنان در اداره امور شهر ارائه نمایند.
- با توجه به این که اکثر شهروندان گنبد در بهسازی محلات شهری و سرمایه گذاری در طرحهای شهری از مشارکت پایینی برخوردار هستند، پیشنهاد می شود با افزایش برنامه های آموزش فرهنگی و اجتماعی، حقوق زندگی شهری به شهروندان شناسانده شود تا زمینهی مشارکت اجتماعی آنان در مدیریت شهری بیشتر فراهم شود.
- پیشنهاد می شود برای جلب بیشتر مشارکت اجتماعی اکثریت شهروندان در مدیریت شهری، گروههای همیار در سطح محلات شهر گنبد تشکیل شود.
- براساس نتایج تحقیق مشارکت شهروندان دارای تحصیلات پایین (کمتر از دیپلم) نسبت به شهروندان دارای تحصیلات بالا و شهروندان دارای پایگاه اقتصادی و اجتماعی متوسط به پایین نسبت به شهروندان دارای پایگاه اقتصادی و اجتماعی مناسب در مدیریت شهر گنبد کم می باشد بنابراین پیشنهاد می شود مدیران شهری با ایجاد بسترهای لازم و اجرای برنامه های توانمندسازی، مشارکت این گروه از شهروندان را جلب نمایند .
- آگاهی از نیازهای شهروندان و تلاش در جهت برطرف کردن آن باعث افزایش رضایت بیشتر شهروندان گنبد و به تبع افزایش مشارکت آنان در امر مدیریت شهری می شود.
- پیشنهاد می شود برگزاری جشن ها، مراسم مذهبی و همایش های ورزشی همگانی با هدف ارتقای تعلق اجتماعی شهروندان بیشتر شود.
- احترام به نظرات، انتقادات و پیشنهادات شهروندان در زمینهی بهبود مدیریت شهری تقویت شود.

منابع و مأخذ:

- ۱- ابراهیم زاده، ع، کاظمی زاد، ش. ۱۳۹۲. سنجش میزان رضایت مندی و تمایل به مشارکت شهروندان در اجرای پروژه های زیر بنایی شهرداری (مورد: شهرداری زاهدان)، فصل نامه جغرافیا و توسعه، ۳۰: ۱-۲۲.
- ۲- ازکیا، م، غفاری، غ. ۱۳۸۰. بررسی رابطه ی بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی شهر کاشان، مجله علوم اجتماعی، (۱۷): ۳۲-۳.
- ۳- انصاری، ا، تاج الدین، ح. ۱۳۹۳. بررسی عوامل اجتماعی موثر بر میزان مشارکت شهروندان در امور شهری (مطالعه موردی: منطقه ی ۱۳ شهر اصفهان) فصل نامه مطالعات جامعه شناختی شهری، ۴ (۱۲): ۱۶۱-۱۷۸.
- ۴- تقوایی، م، بابا نسب؛ ر، موسوی، چ. ۱۳۸۹. تحلیلی بر سنجش عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در مدیریت شهری (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهر تبریز)، مجله مطالعات و پژوهش های شهری و منطقه ای، ۱ (۲): ۳۶-۱۹.
- ۵- خواجه شاهکوهی، ع؛ حسینی، س؛ طوسی، ر. ۱۳۹۳. ارزیابی و سنجش کیفیت زندگی و تاثیر آن بر مشارکت شهروندان در امور شهری (مورد شناسی: شهر مینودشت)، فصل نامه جغرافیا و آمایش شهری - منطقه ای، ۴ (۱۰): ۸۶-۷۳.
- ۶- خواجه شاهکوهی، ع؛ خوش فر، غ؛ نگاری، ا. ۱۳۹۴. بررسی میزان مشارکت شهروندان در مدیریت پسماند خانگی (مورد شناسی: شهر مشهد)، فصل نامه جغرافیا و آمایش شهری - منطقه ای، ۵ (۱۵): ۲۱۵-۲۳۲.
- ۷- خواجه شاهکوهی، ع؛ نجفی کانی، ع؛ خوش فر، غ؛ شفائی، س. ۱۳۹۴. میزان مشارکت شهروندان در فعالیت های عمرانی و خدماتی شهرداری (مطالعه موردی: شهر گلوگاه)، فصل نامه آمایش محیط، ۸ (۲۹): ۱-۲۶.
- ۸- رجبی، ا، حصاری نژاد، ج. ۱۳۹۲. شرکت های مردم نهاد شهری؛ راهکاری برای مشارکت شهروندان در مدیریت شهری، فصل نامه اقتصاد و مدیریت شهری، (۴): ۱۱۱-۱۲۹.
- ۹- رجبی، ا. ۱۳۹۰. شیوه های مشارکت شهروندی در فرآیندهای توسعه شهری، فصل نامه آمایش محیط، (۱۲): ۱۰۱-۱۱۶.

- ۱۰- زاهد زاهدانی، س، زهری بیگدلی، س. ۱۳۹۱. مدیریت شهری و تبیین مشارکت اجتماعی شهروندان در شهرداری، فصل نامه جامعه شناختی شهری، ۲ (۵): ۸۳-۱۲۰.
- ۱۱- شاه مرادی، ل؛ بزی، خ؛ حیدری تاشه کبود، ا. ۱۳۹۱. بررسی و ارزیابی مشارکت های مردمی در توسعه پایدار محله ای با استفاده از مدل TOPSIS مطالعه موردی: کلان شهر ارومیه، فصل نامه جغرافیا و توسعه، (۳۶) : ۴۹-۶۰.
- ۱۲- شمس پویا، م، توکلی نیا، ج. ۱۳۹۴. تحلیل سرمایه ی اجتماعی با تاکید بر مشارکت شهروندی و پاسخ گویی مدیران شهری (مورد پژوهی: شهر اسلام شهر)، فصل نامه آمایش محیط، ۸(۳۰) : ۱۳۷-۱۵۲.
- ۱۳- صیدائی، س، دهقانی، ا. ۱۳۸۹. نقش مشارکت های مردمی در توسعه روستایی: با تاکید بر مشارکت سنتی و جدید (مطالعه موردی : بخش مرکزی شهرستان نورآباد ممسنی)، نشریه جامعه شناسی کاربردی، ۲۱(۱): ۱-۱۸.
- ۱۴- علیزاده، ک؛ رضوی نژاد، م؛ رادفر، م. ۱۳۹۲. بررسی نقش و مشارکت مردم در اداره امور شهری (نمونه موردی منطقه ۱۰ شهرداری مشهد)، فصل نامه مطالعات برنامه ریزی شهری، (۱) : ۶۱-۸۷.
- ۱۵- علوی تبار، ع. ۱۳۷۹. بررسی الگوی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها (تجارب جهانی و ایران)، جلد اول، چاپ اول. تهران، انتشارات سازمان شهرداری ها: ۱۵۲.
- ۱۶- فریدون، و، نیازی، م. ۱۳۸۳. تاملی در مورد رابطه بین ساختار قدرت در خانواده و مشارکت اجتماعی در شهر کاشان، دو فصل نامه علوم اجتماعی، (۲۳): ۱۱۷-۱۴۵.
- ۱۷- قنبری، ا. ۱۳۹۳. بررسی تطبیقی تاثیر فضای شهری بر میزان مشارکت شهروندان (مورد مطالعه: محلات شهر تبریز)، نشریه جغرافیا و برنامه ریزی، ۱۸ (۴۸): ۲۱۱-۲۴۳.
- ۱۸- کلانتری، ع؛ فلاحتی گیلان، ر؛ روشنفکر، پ. ۱۳۸۸. جایگاه مشارکت شهروندان در اسناد بالادستی، مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران، انتشارات دانش شهر، (۴): ۲۶.

- ۱۹-مرادی، گ. ۱۳۹۳. تهیهی ابزار مشارکت شهری و برآورد پایایی و روایی آن (مورد مطالعه: شهر کرمانشاه)، فصل نامه مطالعات جامعه شناختی، ۴ (۱۱): ۱۴۹-۱۸۰
- ۲۰-مرکز بهداشت شهرستان گنبد. ۱۳۹۴. سالنامه آماری اطلاعات جمعیتی، انتشارات واحد آمار مرکز بهداشت شهرستان گنبد: ۷۸.
- ۲۱-مشکینی، ا؛ خلج، ا؛ عزیزی، ح. ۱۳۹۱. بررسی نقش مشارکت شهروندان در تحقق پذیری اهداف شهرهای جدید در ایران (نمونه موردی: شهر جدید صدرا)، فصل نامه جغرافیا و برنامه ریزی شهری چشم انداز زاگرس، ۴ (۱۳): ۸۴-۹۸.
- ۲۲-معاونت برنامه ریزی. ۱۳۹۱. گزارش اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرستان گنبد در سال های ۱۳۸۸-۱۳۸۹، گرگان، انتشارات استانداری گلستان، (۴۹۹) : ۱۲۶.
- ۲۳-مهدی زاده، ج؛ پیرزاده نهوجی، ح؛ امیری، م؛ جهانشاهی، م؛ تقی زاده مطلق، م؛ صراف زاده، ه. ۱۳۸۵. برنامه ریزی راهبردی توسعه شهری (تجربیات اخیر جهانی و جایگاه آن در ایران)، چاپ دوم، تهران، انتشارات معاونت معماری و شهرسازی وزارت مسکن و شهرسازی، ۵۸۴.
- ۲۴-موسایی، م، رضوی، ب. ۱۳۹۰. بررسی (SWOT) مشارکت شهروندان در امور شهری، فصل نامه رفاه اجتماعی، ۱۱(۴۱): ۱۲۳-۱۵۲.
- ۲۵-وظیفه دوست، ح، نوری، س. ۱۳۸۸. مشارکت های مردمی و نقش آن در توسعه شهری (مورد مطالعه: شهرداری منطقه ۵ تبریز)، پژوهش نامه مدیریت و برنامه ریزی شهری، (۳۶): ۱۹۳-۲۲۳.
- ۲۶-نیازی، م، غفاری، غ. ۱۳۸۶. جامعه شناسی مشارکت، تهران، انتشارات نزدیک: ۲۹۶.
- ۲۷-یغفوری، ح؛ هادیانی، ز؛ رفیعیان، س. ۱۳۹۳. بررسی ظرفیت و قابلیت های مشارکت شهروندان در امور شهری (مطالعه موردی: شهر فسا)، فصل نامه جغرافیا و توسعه، ۱۲(۳۴): ۸۳-۹۸.
- 28-Fin ger, A. Fin ger, M. 2002. social factors enabling local peoples participation in integrated management planning in the context of forested mountain territories, proceeding of the research course the formulation of integrated management plans for mountain forested bardonecchia, Italy.

-
- 29- Montalvo, D. 2008. Citizen Participation in Municipal Meetings, American Barometer insights: NO4, Vanderbilt University (USAID).
 - 30- Saunders, p. Brown, J. Eardely, T. 2003. patterns os Economic and Social Participation among Facs Customers, Social policy Research Center, No, 19, university of New South Wales.
 - 31- Sanel, H. 2011. Demographic gorrance, Washington, world bank edition, 423P.
 - 32- Sleeter, ch. 2008. Equity, democracy and neoliberal assaults education, Teeching and Teecher Education , 24(2) , 1947-1957
 - 33- Smith, R. 2006. Discerning differences in social capital: The significance of interpersonal networks and neighborhood association structure of citizen participation (Dissertation), Indiana university.

